

Kouvolan kaupunki
Perusturvan toimiala

29.6.2010

SISÄASIAINMINISTERIÖ

1. 07. 2010

INRIKESMINISTERIET

Sisäasiainministeriö
Kirjaamo
PL 26
00023 VALTIONEUVOSTO

Asia: Lausunto hallituksen esityksestä Eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä

Viite: Lausuntopyyntökirje 27.5.2010, SM024:00/2009

Kouvolan kaupungin perusturvalautakunta toteaa, saatuaan lisää aikaa vastaamiseen 2.7.2010 asti, Kouvolan kaupungin lausuntona yllä mainitussa asiassa seuraavaa:

Lakiuudistus nähdään tarpeellisena ja se tukee hallittua maahanmuuttoa.

Lain soveltamisalaa on laajennettu. Kouvolan maahanmuuttotyön kokemuksen perusteella laajennus on tarpeellinen, joskin se tuo runsaasti lisätehtäviä, jotka valtion tulee korvata täysimääräisesti. Laki koskee kaikkia henkilöitä, joilla on voimassa oleva oleskelulupa tai joiden oleskelu on rekisteröity tai joille on myönnetty oleskelulupakortti ulkomaalaislain mukaisesti. Erityisen tärkeää on, että nyt myös työperäinen maahanmuutto huomioidaan laissa.

Myönteistä on, että lakiehdotuksessa on kattavat termien määritelmät ja myös alaikäiset on siinä erikseen huomioitu. Lakiesityksen mukaan kunnan peruspalvelujen tulee olla myös maahanmuuttajien käytettävissä, mikä onkin perusteltua. Sama edellytys tulee kuitenkin olla myös työ- ja elinkeinotoimistojen palvelujen kohdalla ja ko. toimistojen tulee opastaa maahanmuuttajia niiden käytössä.

Alkukartoitus esitetään uutena toimenpiteenä ja siltä osin myös kunnan velvoitteita lisätään. Alkukartoitus lisää kotoutumissuunnitelmien määrää. Nämä lisävelvoitteet tulee korvata kunnalle täysimääräisesti. Työikäisten maahanmuuttajien ensisijainen alkukartoituksen tekijä tulee olla työ- ja elinkeinotoimisto. Alkukartoitus lisää huomattavasti tulkkien tarvetta, mikä tulee korvauksissa huomioida. Alkukartoitus lisää hyvin todennäköisesti myös kuntien sosiaali- ja terveyspalvelujen käyttöä, mikä aiheuttaa lisäresurssitarpeita, jotka niin ikään tulee täysimääräisesti korvata. Olisikin vielä harvittava, onko alkukartoitus tarkoituksenmukaista säätää näin laajana, kuin se lakiluonnoksessa on. Tärkeää on, kuten lakiluonnos ohjaa, että alkukartoituksesta tiedot siirtyvät sille viranomaiselle, jonka asiakkaaksi maahanmuuttaja alkukartoituksen jälkeen ohjataan.

29.6.2010

Perheen kotoutumissuunnitelman lisäksi myös jokaiselle perheen jäsenelle on syytä laatia oma kotoutumissuunnitelma, koska yksilöiden tarpeet ovat erilaisia. Erityisen tärkeää on laatia kotoutumissuunnitelmat myös kotiäideille, kielen oppimisen, sosiaalisen kanssakäymisen ja myöhemmän mahdollisen työllistymisen takia. Kotoutumissuunnitelman määraaikoja voi olla vaikea toteuttaa lakiluonnoksessa mainittuina aikoina. Monissa kunnissa työn tekevät sosiaalityöntekijät, joista on maassa huutava pula. Laissa ei tulisi säätää niin tiukkoja määraaikoja, että jo sitä säädettäessä tiedetään ne mahdottomiksi toteuttaa; varsinkin, kun sosiaalityöntekijöiden työtehtävissä on myös muita palvelutakuuajkoja, joita tulee yhtäläisesti noudattaa asiakkaiden tasavertaisuuden vuoksi.

Lakiehdotukseen on kirjattu selkeästi eri osapuolten velvollisuudet, jotka aiheutuvat kotoutumissuunnitelmasta, myös maahanmuuttajien osalta.

Lakiehdotuksessa on määriteltä omaehtoinen opiskelu ja sen tukeminen. Omaehtois-ta opiskelua voidaan tukea opintojen muodostamaa kokonaisuutta kohti enintään 24 kuukauden ajan. Oppilaitosten loma-ajat katsottaisiin opiskeluaajoiksi ja ne sisältyi-sivät 24 kuukauden enimmäisaikaan. Kyseisenä aikana maahanmuuttajan on kuiten-kin vaikea saavuttaa mitään perustutkintoa, joten tukea tulisi mieluummin maksaa kolme vuoden ajalta, jolloin olisi mahdollisuus saavuttaa jokin ammattitutkinto. Ehdotettu enimmäisaika olisi sama kuin julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 9 luvussa säädetty työttömyysetuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen opiskelun tukiaika. Näillä useimmilla on kuitenkin jokin ammattitutkinto jo suoritettuna, joten tilanne heidän kohdallaan ei ole sama.

Maahanmuuttajaväestön tarpeet ja kotoutumisen edistäminen on otettava huomioon kunnan eri toimialojen yleisessä suunnittelussa, toteuttamisessa, seurannassa ja arvioinnissa. Tähän velvoitteeseen on helppo yhtyä, joskin useimmissa kunnissa kotouttamispolitiikka ymmärretään vielä laajemmin ja mukaan sen suunnitteluun on otettu myös muita yhteistyökumppaneita. Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvas-tuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä, suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla. Kunnan on myös huolehdittava, että kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille. Lisäksi kunnan on huolehdittava kunnan oman henkilöstön maa-hanmuuttajien kotoutumisen edistämiseen liittyvän osaamisen kehittämisestä. Osaamisen lisääminen tulisi ulottaa myös luottamushenkilötasolle, joka tekee poliittiset valinnat kotouttamispolitiikan osalta.

Kotouttamisohjelman sisällön yksityiskohtainen määrittely laissa on ristiriitaista. Pykälässä 31 kohdassa 6 säädettäisiin, että kunnan kotiuttamisohjelmaan tulisi laatia monivuotinen suunnitelma pakolaisten ja kansainvälistä suojelua saaneiden kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä. Kuntien taloustilanne voi vaihdella nykyään rajustikin kunnista riippumattomista syistä, joten monivuotinen sitova ohjelma voi olla kunnan kannalta kestämätön toteuttaa. Sopimukset tulee voida tehdä vuosit-

29.6.2010

tain varattavien määrärahojen perusteella eikä sopimusta tule sisällyttää kotouttamisohjelmaan. Kaiken kaikkiaan säätely ja ohjaus mm. palvelusisältöjen osalta vaikuttaa lakiluonnoksessa liian yksityiskohtaiselta eikä jätä soveltamismahdollisuuksia kunnalle.

Pakolaisten kuntaan osoittaminen on aina toteutettava yhteistyössä kunnan kanssa ja sen tulee perustua kunnan ja ELY-keskuksen väliseen, voimassa olevaan sopimukseen.

Kouvolan maahanmuutto-ohjelman valmistelun yhteydessä tarkasteltiin laskennallisten korvausten tason kehitystä ja myös Kuntaliitto on kiinnittänyt siihen huomiota. Lain myötä tulevien uusien tehtävien vuoksi laskennallista korvausta tulee korottaa ja sitoa se sopiviin indekseihin. Kiintiössä tulevista pakolaisista kunta saa laskennallisia korvauksia neljältä vuodelta. Kiintiöpakolaisista tulisi korvaus olla muita suurempi, koska heidän taustansa ja kärsimyksensä edellyttävät monesti pitkiä hoitoprosesseja. Pitkäaikaista ja vaikeaa hoitoa vaativien kiintiöpakolaisten sekä oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden kotouttamisen erityiskustannukset tulisi ehdottomasti korvata ilman aikarajoitusta ja korvauksen tulisi alkaa siitä lukien kun palvelujen käyttökin alkaa.

Laki laajentaa oleellisesti kunnan vastuita kotouttamistoiminnassa, minkä vuoksi samalla kun laki on tarkoitus saattaa voimaan, tulee laissa selkeästi säätää laskennallisen korvauksen tasosta.

Niina Korpelainen
vs. toimialajohtaja
Perusturvan toimiala